

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.005.04.2017

P/17/018

TEKST UJEDNOLICONY

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*Tekst dokumentu ujednolicony po rozpatrzeniu zastrzeżeń – zgłoszonych do wystąpienia
pokontrolnego – przez Zespół Orzekający Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli*

(Uchwała Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej (KPK-KPO.443.165.2017) z dnia 30 listopada
2017 r.)

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa

T +48 22 444 56 92, F +48 22 444 55 94

kgp@nik.gov.pl

Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/018 – Realizacja „Programu polskiej energetyki jądrowej”.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontrolerzy	1. Grażyna Cirko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/60/2017 z dnia 3 lipca 2017 r. 2. Iwona Brzostek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KGP/65/2017 z dnia 12 lipca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	PGE EJ 1 sp. z o.o. w Warszawie ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Sadłowski – Wiceprezes Zarządu, p.o. Prezesa Zarządu od dnia 22 lipca 2016 r. Jacek Cichosz – Prezes Zarządu od dnia 11 czerwca 2014 r. do 12 lipca 2016 r. (Wiceprezes Zarządu, p.o. Prezesa Zarządu od dnia 1 lutego 2014 r.) Aleksander Grad – Prezes Zarządu od 12 lipca 2012 r. do 31 stycznia 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 206, 419, 562)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Spółka PGE EJ 1 sp. z o.o.³, utworzona przez PGE Polska Grupa Energetyczna SA⁴ w celu realizacji zadań Inwestora, ujętych w „Programie polskiej energetyki jądrowej”⁵, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 28 stycznia 2014 r.⁶, do końca września 2017 r. nie wykonała żadnego z działań, przewidzianych w I Etapie *PPEJ*, dla których termin realizacji upływał w dniu 31 grudnia 2016 r.

Niewykonanie tych zadań było spowodowane głównie okolicznościami niezależnymi od Spółki, takimi jak: brak podjęcia przez Rząd jednoznacznej decyzji w zakresie wdrażania *PPEJ*, zmieniające się uwarunkowania na rynku energii elektrycznej, a także konieczność wypowiedzenia umowy z wykonawcą badań lokalizacyjnych.

Najwyższa Izba Kontroli, dokonując oceny działań Spółki, uwzględniła nowatorski w skali kraju charakter realizowanego projektu, a także fakt, iż działania przygotowawcze do budowy elektrowni jądrowej są procesem skomplikowanym pod względem technologicznym, organizacyjnym jak również i prawnym. Ponadto, ze względu na wysokość nakładów inwestycyjnych, działania w tym zakresie wymagają skomplikowanej inżynierii finansowej.

¹ Udziałowcami spółki są następujące podmioty: ENEA SA – 10% udziałów, KGHM SA – 10% udziałów, Tauron Polska Energia SA – 10% udziałów, PGE Polska Grupa Energetyczna SA – 70% udziałów.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dalej: Spółka lub PGE EJ 1.

⁴ Dalej: PGE SA.

⁵ Dalej: *PPEJ*.

⁶ Uchwała Rady Ministrów nr 15/2014.

Niezależnie od powyższych obiektywnych okoliczności Spółka nie wykorzystwała wszystkich możliwości zmniejszenia skali tych opóźnień:

- PGE EJ 1 złożyła wniosek do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska⁷ o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz o ustalenie zakresu raportu o oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko, po ponad siedmiu miesiącach od zerwania umowy z WorleyParsons, a po kolejnym miesiącu uzupełniała go na wezwanie GDOŚ;
- Brak podwyższenia kapitału zakładowego PGE EJ 1 może wpłynąć na dalsze opóźnienie w realizacji działań przypisanych Inwestorowi w *PPEJ*.
- Spółka nie podjęła starań o przeszkolenie swoich pracowników w zakresie zagadnień związanych z ochroną środowiska;

W latach 2014-2016, koszty działalności Spółki wyniosły łącznie 185 080,7 tys. zł tj. 34,9% kwoty planowanej. W okresie ośmiu miesięcy 2017 r. Spółka poniosła kolejne koszty w wysokości 29 421,3 tys. zł. Przed wejściem w życie *PPEJ*, tj. w latach 2010-2013 koszty funkcjonowania Spółki (bez amortyzacji) wyniosły 69 944,6 tys. zł.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań w zakresie ustalania lokalizacji pierwszej polskiej elektrowni jądrowej

1.1. Stan zaawansowania zadań

Opis stanu
faktycznego

Harmonogram *PPEJ*, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 stycznia 2014 r., w ramach I Etapu, trwający od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2016 r., przewidywał ustalenie lokalizacji i zawarcie kontraktu na dostarczenie wybranej technologii dla pierwszej polskiej elektrowni jądrowej⁸.

W 2011 r. Spółka ogłosiła przetarg publiczny na badania środowiska, badania lokalizacji oraz usługi związane z uzyskaniem pozwoleń i uprawnień niezbędnych w procesie inwestycyjnym związanym z budową pierwszej polskiej Elektrowni Jądrowej o mocy ok. 3000 MW. W wyniku przeprowadzonego postępowania, Spółka podpisała w dniu 7 lutego 2013 r. Umowę⁹ z konsorcjum składającym się z następujących podmiotów: WorleyParsons Nuclear Services JSC, WorleyParsons International Inc, WorleyParsons Group Inc¹⁰. Przedmiotem tej umowy było m.in. wykonanie Projektu SCC¹¹.

Po zakończeniu etapu przygotowania, obejmującego opracowanie kompletu szczegółowych planów prac, we wrześniu 2013 r. wykonawca przystąpił do przygotowania prac na terenie lokalizacji Żarnowiec i Choczewo, rozpoczęcia badań środowiskowych oraz wybranych badań lokalizacyjnych, opracowania projektu robót geologicznych i uzyskania pozwoleń, a także opracowania szeregu analiz. Ze względu na znaczne opóźnienia w harmonogramie realizacji prac oraz zastrzeżenia dotyczące ich jakości, PGE EJ 1 podjęła w grudniu 2014 r. decyzję o rozwiązaniu umowy z WorleyParsons¹².

W grudniu 2014 r. PGE EJ 1 przyjęła nowy model organizacyjno-prawny realizacji całego zakresu badań. Realizację programu badań powierzono spółce zależnej

⁷ Dalej: GDOŚ.

⁸ Dalej: EJ.

⁹ Umowa nr PGE/EJ1/08/2013.

¹⁰ Dalej: WorleyParsons.

¹¹ .Tj. projekt charakterystyki lokalizacji przyszłej elektrowni jądrowej.

¹² Vide pkt. 1.2. Wystąpienia pokontrolnego.

PGE SA, tj. Elbis sp. z o.o.¹³, z jednoczesnym zwiększeniem udziału Spółki w zarządzaniu prowadzonymi badaniami lokalizacyjnymi i środowiskowymi.

Powyższe decyzje zostały podjęte po przygotowaniu przez Zarząd PGE EJ 1 m.in. raportu o problemach związanych z realizacją przez WorleyParsons Projektu SCC oraz badań lokalizacyjnych i środowiskowych, a także założeń projektowych i organizacyjnych po rozwiązaniu umowy z WorleyParsons, opinii prawnych w sprawie rozwiązania tej umowy oraz opinii w zakresie zastosowania art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych*¹⁴.

Po rozwiązaniu umowy z konsorcjum WorleyParsons, w dniu 23 grudnia 2014 r. Spółka zawarła z Elbis umowę o przygotowanie i wspólną realizację projektu badań środowiskowych, badań lokalizacyjnych oraz usług związanych ze wsparciem w uzyskaniu pozwoleń i uprawnień niezbędnych w procesie inwestycyjnym związanym z budową EJ¹⁵. Przystąpiono do tzw. działań mobilizacyjnych, mających zapewnić możliwość realizacji zadań, które miał poprzednio wykonać podmiot zewnętrzny. Karta Informacyjna Przedsięwzięcia¹⁶, stanowiąca załącznik do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz o ustalenie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, została przygotowana przy wykorzystaniu zasobów własnych Spółki i Elbis.

W dniu 5 sierpnia 2015 r. PGE EJ 1, złożyła do GDOŚ wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz o ustalenie zakresu raportu o oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko na obszarze gmin położonych w województwie pomorskim: Choczewo lub Gniewino i Krokowa. W dniu 1 września 2015 r. PGE EJ 1 złożyła odpowiedź na wezwanie GDOŚ do uzupełnienia tego wniosku wraz ze zaktualizowaną KIP.

We wrześniu 2015 r. GDOŚ opublikował obwieszczenie o wszczęciu postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na budowie i eksploatacji pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej o mocy 3750 MWe na obszarze gmin w województwie pomorskim: Choczewo lub Gniewino i Krokowa oraz postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko dla tego przedsięwzięcia, niezbędne do uzyskania postanowienia o ustaleniu zakresu raportu *Oceny oddziaływania na środowisko*.

W styczniu 2016 r., na wniosek PGE EJ 1, wyłączono z zakresu przedsięwzięcia wariant lokalizacyjny we wsi Choczewo i pozostawiono dwa warianty lokalizacyjne, tj. Lubiatowo-Kopalino w gminie Choczewo i Żarnowiec na terenie gminy Krokowa i Gniewino.

Postanowieniem z dnia 25 maja 2016 r. GDOŚ określił zakres raportu o oddziaływanie na środowisko zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹⁷.

Równolegle do prowadzonego postępowania administracyjnego w sprawie wydania zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko, w drugiej połowie 2015 r. wykonano analizę oddziaływania lokalizacji EJ na obszary *Natura 2000* dla trzech rozważanych lokalizacji, tj. Choczewo, Lubiatowo-Kopalino oraz Żarnowiec (szczegółowo opisane w pkt. 1.4 niniejszego *Wystąpienia*).

¹³ Dalej: Elbis. PGE SA posiada całość udziałów w Elbis sp. z o.o.

¹⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579. Dalej: *Prawo zamówień publicznych*.

¹⁵ Umowa nr PGE/EJ1/67/2014 z dnia 23 grudnia 2014 r., zwana również Umową mobilizacyjną.

¹⁶ Dalej: KIP.

¹⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1405.

Od III kwartału 2016 r., nastąpiło dostosowanie zadań w *PPEJ* do nowej sytuacji zewnętrznej i wewnętrznej PGE SA. Wstrzymane zostały m.in. prace dotyczące prowadzenia Postępowania Zintegrowanego¹⁸, aż do momentu dokonania finalnych uzgodnień z Rządem w sprawie formuły przeprowadzenia postępowania na wybór technologii i modelu finansowania. Przeprowadzono restrukturyzację Spółki za wyjątkiem obszarów dotyczących badań środowiskowych i lokalizacyjnych. Przedstawiono Komitetowi Sterującemu¹⁹ nowe podejście do badań oraz zweryfikowany budżet i harmonogram prac do połowy 2020 r., tj. do momentu zakończenia badań środowiskowych i lokalizacyjnych, a nie uzyskania formalnych decyzji²⁰.

W związku z powyższym, zadania PGE EJ 1 dotyczące wybudowania pierwszej polskiej EJ, zostały ograniczone do przeprowadzenia badań lokalizacyjnych i środowiskowych – czasu przygotowania *Raportu z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko* i *Raportu lokalizacyjnego*, bez uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji.

Powyższe kluczowe zmiany znalazły potwierdzenie w Strategii PGE SA, ogłoszonej we wrześniu 2016 r., zgodnie z którą energetyka jądrowa została uwzględniona jako opcja po 2020 r.²¹ Zmiana ta nie została poprzedzona formalnymi zmianami w *Programie polskiej energetyki jądrowej*.

[Dowód: akta kontroli str. 502-508, 509-514, 537-561, 2674-2728]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Umowa z WorleyParsons

Opis stanu
faktycznego

Wykonawca badań środowiskowych i lokalizacyjnych oraz usługi związanej z uzyskaniem pozwoleń i uprawnień niezbędnych w procesie inwestycyjnym związanym z budową pierwszej polskiej EJ wyłoniony został w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, przeprowadzonym przez Spółkę, zgodnie z *Prawem zamówień publicznych*, w trybie negocjacji z ogłoszeniem.

Ogłoszenie o zamówieniu zostało przekazane Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich w dniu 1 lutego 2011 r. oraz opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej z dnia 5 lutego 2011 r. Negocjacje z potencjalnymi Wykonawcami trwały od 5 października 2011 r. do 9 maja 2012 r. W dniu 22 października 2012 r. odbyło się otwarcie dwóch złożonych ofert. PGE EJ 1 wybrała ofertę konsorcjum WorleyParsons. Oferta konsorcjum WorleyParsons była prawie czterokrotnie niższa od drugiej oferty, złożonej przez Enercon Services Inc. Spółka nie analizowała przyczyn różnicy cen w złożonych ofertach²².

[Dowód: akta kontroli str. 3437-3450, 3627-3629]

W dniu 7 lutego 2013 r. Spółka podpisała z konsorcjum WorleyParsons Umowę o badanie środowiska, badanie lokalizacji oraz usługi związane z uzyskaniem pozwoleń i uprawnień niezbędnych w procesie inwestycyjnym związanym z budową przez PGE EJ1 pierwszej polskiej elektrowni jądrowej o mocy około 3 000 MW²³. Umowa została zawarta na okres pięciu lat z możliwością jego wydłużenia. Umowa z WorleyParsons została rozwiązana z dniem 23 grudnia 2014 r.

¹⁸ Postępowanie Zintegrowane (dalej: PZ): Oznacza postępowanie mające na celu dokonanie wyboru, w ramach jednej procedury, wszystkich kluczowych wykonawców i usługodawców budowy i eksploatacji pierwszej polskiej elektrowni jądrowej.

¹⁹ W skład Komitetu Sterującego (dalej: KS) wchodził przedstawiciel PGE SA i PGE EJ1 (m.in. Prezes Zarządu jako kierownik projektu budowy EJ), a od lutego 2017 r. przedstawiciele wszystkich współników PGE EJ1.

²⁰ Protokół nr 12/2016 z dnia 27 października 2016 r. z posiedzenia KS dla Programu budowy elektrowni jądrowej.

²¹ Protokół nr 7/2016 z posiedzenia Rady Nadzorczej PGE EJ 1 z dnia 9 listopada 2016 r.

²² Wyjaśnienia Dyrektora Biura Zarządu i Komunikacji PGE EJ1 z dnia 19 września 2017 r., nr pisma: EJ1/2017/1567/ZZ/RB.

²³ Umowa nr PGE/EJ1/08/2013.

[Dowód: akta kontroli str. 2379-2673]

Według stanu na 31 lipca 2017 r., Spółka wypłaciła WorleyParsons wynagrodzenie z tytułu powyższej Umowy w łącznej wysokości 23 866,2 tys. zł. Wykonawca wystawił faktury na łączną kwotę 47 831,0 tys. zł brutto, jednakże zapłaciła za sześć faktur, na sumę 16 844,9 tys. zł została wstrzymana. Równocześnie Spółka naliczyła kary umowne (noty obciążeniowe) na sumę 50 543,9 tys. zł. Kary umowne zostały w części potrącone z wynagrodzenia należnego WorleyParsons, w części zaś poprzez wstrzymanie płatności, a w części zaspokojone z kwot uzyskanych przez Spółkę z gwarancji bankowej. Łącznie potrącenia wyniosły 23 964,9 tys. zł, a do rozliczenia pozostała kwota 13 565,6 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 3432-3436]

W dniu 7 sierpnia 2015 r. Spółka złożyła w Sądzie Okręgowym w Warszawie, pozew o zapłatę solidarnie od WorleyParsons łącznie kwoty w wysokości 14 650,2 tys. zł powiększonej o odsetki ustawowe. Na roszczenie składały się kwoty z tytułu kar umownych i odsetek za opóźnienie w zapłacie kar umownych naliczanych w związku z opóźnieniem w wykonaniu poszczególnych zadań ujętych w Umowie. Według przygotowanego przez Spółkę Raportu z listopada 2014 r. odebranych zostało jedynie ponad 10% zadań, z opóźnieniami wynoszącymi od kilkudziesięciu dni do ponad roku. W Raporcie wskazano na ryzyko dalszego zwiększania opóźnień.

W dniu 30 października 2015 r., WorleyParsons wniosła do Sądu o zasądzenie od PGE EJ 1 łącznie kwoty 58 917,4 tys. zł, powiększonej o odsetki ustawowe. Osą sporu pomiędzy stronami była kwestia kar umownych, które PGE EJ 1 naliczyła w związku ze zwłoką WorleyParsons w realizacji wskazanych Zadań. WorleyParsons zakwestionował zasadność naliczenia kar umownych i skuteczność potrąceń dokonanych przez Spółkę.

Według pisma procesowego z dnia 22 grudnia 2016 r., WorleyParsons rozszerzył powództwo i wniósł o zasądzenie od PGE EJ 1, obok kwot objętych pozwem z dnia 30 października 2015 r., łącznie kwoty 44 226,4 tys. zł wraz z odsetkami oraz łącznie kwoty 117 tys. euro wraz z odsetkami. W ramach niniejszego rozszerzenia powództwa, wartość przedmiotu sporu rozszerzona została do wysokości 103 660,0 tys. zł, z początkowej wartości wynoszącej 58 917,4 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 2074-2377]

Według wyjaśnień Dyrektora Biura Zarządu i Komunikacji PGE EJ ²⁴, w dniu 29 marca 2017 r. odbyła się pomiędzy stronami mediacja, jednakże na spotkaniu nie doszło do zawarcia ugody. W związku ze zmianą pełnomocnika Spółki w sporze z WorleyParsons, początkowy termin rozprawy, wyznaczony na 13 września 2017 r., został przełożony na 9 listopada 2017 r.²⁵

[Dowód: akta kontroli str. 2378, 3782-3783]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Realizacja badań lokalizacyjnych i środowiskowych przez Elbis

Opis stanu
faktycznego

W dniu 9 grudnia 2014 r. Zarząd Spółki²⁶ wyraził warunkową zgodę na zawarcie umowy z Elbis na przygotowanie i wspólną realizację projektu badań środowiskowych i lokalizacyjnych oraz usług związanych ze wsparciem w uzyskaniu pozwoleń i uprawnień niezbędnych w procesie inwestycyjnym związanym z budową

²⁴ E-mail z dnia 2 sierpnia 2017 r. oraz z dnia 27 września 2017 r.

²⁵ Zawiadomienie Sądu Okręgowego w Warszawie, sygn. sprawy: XX GC 716/15 z dnia 4 września 2017 r.

²⁶ Uchwała Zarządu PGE EJ 1 nr 167/2014 z dnia 9 grudnia 2014 r.

EJ, a także zgodę na wyłączenie w tym zakresie obowiązku stosowania Regulaminu Zakupów PGE EJ 1.

W dniu 23 grudnia 2014 r., Spółka zawarła z Elbis umowę²⁷, która weszła w życie z dniem 12 stycznia 2015 r.

Umowa mobilizacyjna miała obowiązywać przez okres realizacji Projektu SCC, a za zakończenie realizacji uznano uzyskanie ostatecznej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz ostatecznej decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji. Planowany okres realizacji wynosi 5 lat.

W ramach współpracy i współdziałania przy realizacji Projektu SCC, Elbis zobowiązał się m.in. do świadczenia usług niezbędnych do sporządzenia przez PGE EJ 1 Raportu Lokalizacyjnego, usług związanych ze wsparciem w uzyskaniu pozwoleń i uprawnień niezbędnych w procesie inwestycyjnym związanym z budową elektrowni jądrowej, a w szczególności decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i decyzji o ustaleniu lokalizacji.

Powyższe usługi miały być świadczone dla dwóch potencjalnych lokalizacji elektrowni jądrowej, tj. dla Lokalizacji Choczewo oraz Lokalizacji Żarnowiec.

Szczegółowy opis usług i wysokość wynagrodzenia należnego za te usługi określały umowy realizacyjne zawierane pomiędzy stronami.

W Umowie mobilizacyjnej określono wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 140,0 tys. zł netto, które miało być płatne w czterech częściach (40%, 20%, 20%, 20%) po osiągnięciu wskazanych kamieni milowych. PGE EJ 1 zobowiązała się również do zwrotu Kosztów Mobilizacji. Wynagrodzenie z tytułu wykonania zobowiązań z Umowy mobilizacyjnej oraz Koszty Mobilizacji, miały być zaliczone przez Strony na poczet wynagrodzeń za usługi świadczone przez Elbis na podstawie umów realizacyjnych.

[Dowód: akta kontroli str. 1051-1198]

Celem umów realizacyjnych zawartych pomiędzy Spółką i Elbis było pozyskanie danych niezbędnych do przeprowadzenia oceny umożliwiającej wybór lokalizacji przyszłej EJ w Polsce obejmującej w szczególności przeprowadzenie oceny oddziaływania jej budowy na środowisko, w tym sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko, a także raportu lokalizacyjnego, a w konsekwencji uzyskanie przez Spółkę decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji tej inwestycji.

Do 31 lipca 2017 r., zawartych zostało pięć umów realizacyjnych, spośród których dwie na kwotę 428,4 tys. zł (netto) zostały zrealizowane, zaś trzy o wartości 116 033,9 tys. zł (netto) były w trakcie realizacji.

- 1) Umowa²⁸ na wykonanie inwentaryzacji awifauny migrującej w okresie migracji jesiennej 2015 r. oraz migracji wiosennej i jesiennej 2016 r. Umowa została zrealizowana.
- 2) Umowa²⁹ na zaprojektowanie i uzyskanie pozwolenia na budowę masztu meteorologicznego wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą na potrzeby przeprowadzenia monitoringu meteorologicznego dla Lokalizacji Choczewo i Lokalizacji Lubiatowo-Kopalino (Monitoring). Umowa została zrealizowana.
- 3) Umowa³⁰ na wykonanie programu badań środowiskowych i lokalizacyjnych na potrzeby uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz

²⁷ Umowa nr PGE/EJ1/67/2014 z dnia 23 grudnia 2014 r., zwana również Umową mobilizacyjną.

²⁸ Nr PGE/EJ1/107/2015 z dnia 18 września 2015 r.

²⁹ Nr PGE/EJ1/126/2015 z dnia 23 listopada 2015 r.

³⁰ Nr PGE/EJ1/141/2016 z dnia 30 grudnia 2016 r.

sporządzenia raportu lokalizacyjnego dla elektrowni jądrowej o mocy elektrycznej do 3750 MWe, zlokalizowanej na terenie gmin Choczewo, Krokowa i Gniewino w województwie pomorskim, w 15 obszarach badawczych. Umowa była w trakcie realizacji. Spółka wskazała na możliwość wystąpienia opóźnienia ok. dwóch miesięcy spowodowanego dłuższą niż zakładano procedurą uzyskiwania decyzji administracyjnych zatwierdzających projekty robót geologicznych. W harmonogramie przyjęto terminy wynikające z Kodeksu postępowania administracyjnego³¹. Jako działania minimalizujące miały zostać podjęte próby skrócenia czasu procedur odbiorowych oraz czasu realizacji kolejnych zadań tam gdzie jest to możliwe.

- 4) Umowa³² dotycząca mobilizacji monitoringu meteorologicznego oraz wykonanie na podstawie dodatkowego polecenia zamawiającego badań meteorologicznych, w tym wykonanie modernizacji systemu monitoringu meteorologicznego wraz z istniejącym masztem pomiarowym i infrastrukturą towarzyszącą, na terenie gmin Gniewino i Krokowa w województwie pomorskim (Lokalizacja Żarnowiec) oraz budowa masztu pomiarowego z infrastrukturą towarzyszącą na terenie gminy Choczewo w województwie pomorskim (Lokalizacja Lubiatowo-Kopalino). Umowa była w trakcie realizacji. Wystąpiły opóźnienia w jej realizacji. Zgodnie z umową wszystkie monitoringi miały być uruchomione do końca 2017 r., natomiast w związku z zaistniałymi dotychczas opóźnieniami założono, że ich uruchomienie nastąpi w styczniu 2018 r. Tym samym szacowany termin zakończenia badań w ramach przedmiotowej umowy w stosunku do pierwotnych założeń ulegnie przesunięciu o dwa miesiące.

Opóźnienia wynikają z powodu utrudnień w dochowaniu wymagań formalno-jakościowych oraz merytorycznych dotyczących sposobu przygotowywania produktów umowy przez zaangażowanego Elbis podwykonawcę. Zaistniała sytuacja przełożyła się w negatywny sposób na terminy realizacji planowanych działań. W związku z powyższym, w ramach działań naprawczych, w dniu 18 maja 2017 r. Elbis odstąpiła od części umowy podwykonawczej z dnia 31 stycznia 2017 r. i uruchomiła nowe postępowanie w celu wyłonienia nowego podwykonawcy.

- 5) Umowa³³ na sporządzenie modelu strukturalno-technicznego terenu badań oraz wykonanie analizy prawdopodobieństwa wystąpienia trzęsienia ziemi na potrzeby m.in. uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz sporządzenia raportu lokalizacyjnego dla EJ o mocy do 3750 MWe, zlokalizowanej na terenie gmin Choczewo, Krokowa i Gniewino w województwie pomorskim. Umowa była w trakcie realizacji.

Do realizacji niniejszej umowy, konieczne było zakupienie przez Spółkę geologicznych danych archiwalnych. Koszty zakupu tych danych³⁴ oszacowane zostały przez PGE EJ 1 na kwotę 57 900,0 tys. zł i zostały przyjęte do planu finansowego Spółki zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą w dniu 20 lipca 2017 r. Wskazana łączna kwota dotycząca nabycia geologicznych danych archiwalnych została uzgodniona z ich właścicielami, m.in. z Ministerstwem Środowiska, Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej oraz Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem.

W dniu 10 lipca 2017 r. Spółka przesłała wniosek do Ministerstwa Środowiska o zawarcie umowy o korzystanie z informacji geologicznej za wynagrodzeniem.

³¹ Wyjaśnienie p.o. Dyrektora Biura Analiz Lokalizacyjnych i Środowiskowych PGE EJ 1 z dnia 10 sierpnia 2017 r.

³² Nr PGE/EJ1/1/2017 z dnia 31 stycznia 2017 r.

³³ Nr PGE/EJ1/7/2017 z dnia 10 marca 2017 r.

³⁴ Wyjaśnienia Eksperta ds. analiz lokalizacyjnych z dnia 31 lipca 2017 r., pismo nr: EJ1/2017/1329/DZ/KSA.

Ministerstwo Środowiska poinformowało Spółkę w dniu 29 sierpnia 2017 r. o możliwości rozłożenia płatności na raty i jednocześnie o braku możliwości przekazania części geologicznych danych archiwalnych objętych wnioskiem.

Do 30 września 2017 r. Spółka nie otrzymała z Ministerstwo Środowiska informacji o rozpatrzeniu wniosku w zakresie pozyskania pozostałej części geologicznych danych archiwalnych. Do dnia 29 września 2017 r., (zakończenia kontroli) trwały uzgodnienia z właścicielami geologicznych danych archiwalnych, dotyczące wysokości kosztów nabycia tych danych.

[Dowód: akta kontroli str. 662-1977, 3269-3279, 3798-3843]

Na dzień 31 lipca 2017 r. Spółka wypłaciła Elbis wynagrodzenie/zaliczki na poczet wynagrodzenia w wysokości ok. 4,5% łącznej wartości zawartych umów.

[Dowód: akta kontroli str. 2888-2992, 3728-3781]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4. Oddziaływanie na obszar Natura 2000

Opis stanu
faktycznego

W latach 2013-2014, na podstawie umowy z 7 lutego 2013 r. WorleyParsons prowadził badania środowiskowe i lokalizacyjne w dwóch lokalizacjach, tj. Choczewo i Żarnowiec³⁵. Powyższa umowa obejmowała również przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary *Natura 2000*, w tym ocenę ryzyka wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania. Uzyskane przez WorleyParsons wyniki badań wskazywały m.in. na wysoką wartość przyrodniczą w lokalizacji Choczewo. W grudniu 2014 r. Spółka złożyła WorleyParsons oświadczenie o rozwiązaniu tej umowy.

W styczniu 2015 r. Spółka zweryfikowała ryzyko wystąpienia *wady zasadniczej*, polegającej na braku możliwości uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla lokalizacji Choczewo. Przeprowadzona weryfikacja potwierdziła m.in. istnienie ryzyka utraty lokalizacji Choczewo ze względu na możliwe znaczące oddziaływania na obszary *Natura 2000*.

W 2015 r. PGE EJ 1 wykonała dodatkową analizę, której szczegółowy zakres, przebieg i wyniki przedstawione zostały w Raporcie dotyczącym rekomendacji w zakresie wyboru nadmorskiego wariantu lokalizacyjnego Lubiatowo-Kopalino dla pierwszej polskiej EJ, stanowiącym załącznik do wniosku do Zarządu PGE EJ 1 z dnia 5 kwietnia 2016 r.

Powyższy Raport potwierdził istnienie wysokiego znaczącego negatywnego oddziaływania na integralność i przedmiot ochrony obszarów *Natura 2000* dla lokalizacji Choczewo. Jednocześnie stwierdzono brak ryzyka wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na integralność i przedmiot ochrony *Natura 2000* dla lokalizacji Lubiatowo-Kopalino.

[Dowód: akta kontroli str. 3454-3479]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.5. Działania zmierzające do nabycia gruntu pod lokalizację EJ oraz rozpoczęcia badań terenu i prac przygotowawczych

Opis stanu
faktycznego

W dniu 20 października 2010 r. Spółka nabyła od Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej sp. z o.o. w Sopocie³⁶ 22 nieruchomości o łącznej powierzchni

³⁵ Wyjaśnienia p.o. Dyrektora Biura Analiz Lokalizacyjnych i Środowiskowych PGE EJ z dnia 15 września 2017 r., pismo znak EJ1/2017/1549/ZZ/RB.

³⁶ Dalej: PSSE.

33,62 ha za kwotę 5 029,7 tys. zł. Na mocy §3 aneksu do tej umowy, zawartego w dniu 15 kwietnia 2014 r., może nastąpić zwrotne przeniesienie własności na rzecz PSSE nie później niż do dnia 31 grudnia 2020 r. m.in. w przypadku podjęcia decyzji o budowie EJ w miejscu innym niż w gminie Gniewino i/lub Krokowa – w tzw. lokalizacji Żarnowiec.

Spółka zawarła również z PSSE umowę przedwstępną sprzedaży w dniu 20 października 2010 r. czterech nieruchomości o łącznej powierzchni 34,95 ha za kwotę 13 098,5 tys. zł. Zgodnie z aneksem z dnia 15 kwietnia 2014 r., zawarcie umowy przyrzeczonej ma nastąpić nie później niż do dnia 31 grudnia 2017 r.

Na podstawie umowy przeniesienia użytkowania wieczystego nieruchomości oraz prawa własności nieruchomości z dnia 27 lipca 2010 r. Spółka nabyła od ENERGA Invest SA prawo użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w Kartoszynie o łącznej powierzchni 42,33 ha, za kwotę 15 760,1 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 3480-3537]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, jakkolwiek zwraca uwagę na niewykorzystane możliwości zmniejszenia skali opóźnień w realizacji zadań związanych z badaniami środowiskowymi.

2. Stan zaawansowania prac dotyczących części techniczno-finansowej budowy EJ

2.1. Inżynier Kontraktu

Opis stanu
faktycznego

Umowa na usługi doradztwa technicznego w procesie inwestycyjnym związanym z budową EJ zawarta została w dniu 11 września 2014 r. z AMEC Nuclear UK Ltd. (Inżynier Kontraktu³⁷). Została ona zawarta po przeprowadzeniu postępowania publicznego, prowadzonego w trybie negocjacji zgodnie z art. 54 i nast. *Prawa zamówień publicznych* oraz art. 41 i nast. *ustawy z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących*³⁸.

Do głównych zadań IK należy wsparcie Spółki w realizacji zadań i wypełnianiu obowiązków inwestora w stosunku do dostawcy technologii/głównego wykonawcy EPC³⁹ oraz pozostałych wykonawców kluczowych prac. Przedmiot umowy obejmuje doradztwo w 13 obszarach⁴⁰.

(dowód: akta kontroli str. 504-505, 3013-3262A)

W IV kwartale 2014 r. Spółka wydała IK pierwsze upoważnienia do wykonania usług, mające na celu przygotowanie szczegółowych planów działań we wszystkich kluczowych obszarach projektu, obejmujących m.in.: identyfikację niezbędnych działań i produktów, harmonogramu ich wykonania i organizacji zasobów w tym zakresie.

Za realizację każdego z upoważnień IK powinien otrzymywać wynagrodzenie wynikające z treści umowy i zaakceptowanej przez Spółkę wielkości zaangażowania

³⁷ W 2015 r. firma zmieniła nazwę na AMEC Foster Wheeler Nuclear UK Ltd. Dalej: IK.

³⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 552.

³⁹ EPC (z ang. *Engineering Procurement Construction*) – zintegrowany pakiet inwestycyjno-kapitałowy połączony z dostawą technologii i usługami wykonawstwa.

⁴⁰ Budowanie i gromadzenie potencjału Zamawiającego oraz gotowość do użytkowania EJ, Zarządzanie umowami, Kultura bezpieczeństwa, Wsparcie inżynierijne, Zezwolenia i pozwolenia, Zintegrowany system zarządzania, Biuro Zarządzania Programem (ang. PMO), Wsparcie w Postępowaniu Zintegrowanym, Zapewnienie jakości, Infrastruktura w miejscu Lokalizacji, Testowanie i rozruch, Nadzór nad szkoleniami, Nadzór nad dostawcami i łańcuchem dostaw.

w realizację usług. Do 31 lipca 2017 r. IK zrealizował 35 upoważnień za które wypłacono wynagrodzenie ryczałtowe, na zasadach przewidzianych umową.

(dowód: akta kontroli str. 3272-3274)

W trakcie kontroli zbadano dokumentację merytoryczną dotyczącą odbioru produktów umowy na usługi doradztwa technicznego w procesie inwestycyjnym związanym z budową EJ⁴¹:

1. Plan uzyskiwania zezwoleń, pozwoleń i innych właściwych decyzji (Plan ZiP),
2. Plan stworzenia systemu zarządzania,
3. Plan PMO (z Project Management Office – Biuro Zarządzania Projektem),
4. Wsparcie Zamawiającego w nadzorze nad Inwestycją,
5. Plan koordynacji infrastruktury krajowej.

Powyższe prace zrealizowano na podstawie i w zakresie odpowiednich upoważnień w ramach zawartej umowy.

(dowód: akta kontroli str. 3721-3725, 3731-3739)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.2. Wstępne oferty ewentualnych wykonawców EJ

Opis stanu
faktycznego

Spółka nie dysponuje wstępnymi ofertami ewentualnych wykonawców EJ – przetarg na wybór wykonawcy EJ nie został ogłoszony i był poza zakresem realizowanych działań – zgodnie z wytycznymi przedstawionymi przez PGE SA podczas posiedzenia KS, zakończonego w dniu 26 października 2016 r. oraz zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą Spółki w dniu 9 listopada 2016 r. szczegółowym harmonogramem realizacji inwestycji.

W badanym okresie Spółka nie prowadziła analiz mających na celu weryfikację kosztów budowy EJ. Podmiotem prowadzącym analizy finansowe związane z nakładami inwestycyjnymi projektu była PGE SA, jako główny sponsor Programu EJ i większościowy wspólnik. Wyjątkiem była aktualizacja zbioru założeń technicznych przygotowana przez firmę Pöyry Management Consulting Oy na przełomie lat 2014 i 2015 w celu aktualizacji założeń techniczno-technologicznych przyjętych do *Wstępnego studium wykonalności* z 2011 r.

Aktualizacja modelu finansowego miała na celu weryfikację poziomu wydatków związanych z budową EJ na podstawie ówczesnej wiedzy rynkowej, jak również weryfikację oceny ekonomiczno-finansowej inwestycji.

Model finansowy inwestycji powstał w latach 2010-2011 w wyniku realizacji opracowania pn. *Wstępne studium wykonalności dotyczące budowy pierwszych dwóch elektrowni jądrowych w Polsce*, sporządzonego przez firmę Deloitte Advisory sp. z o.o. wspólnie z podwykonawcami: firmą Pöyry oraz Salans D. Oleszczuk Kancelaria Prawnicza Sp. K. W modelu tym zawarte zostały założenia techniczno-technologiczne, w tym związane z kosztami i nakładami inwestycyjnymi przygotowane przez firmę Pöyry.

Raport opracowany przez firmę Pöyry dotyczył aktualizacji założeń techniczno-technologicznych, w tym związanych z kosztami i nakładami inwestycyjnymi i został wykorzystany do aktualizacji modelu finansowego inwestycji w 2015 r. Aktualizacja założeń techniczno-technologicznych modelu finansowego inwestycji była istotna,

⁴¹ Kontrolą objęto dokumentację stanowiącą podstawę do wypłaty ok. 64,8% wynagrodzenia ryczałtowego wypłaconego w PLN i 40,7% wynagrodzenia ryczałtowego wypłaconego w euro.

m.in., z punktu widzenia toczącego się wówczas kluczowego procesu przygotowania do uruchomienia PZ.

Według szacunków firmy Pöyry – opracowanych dla dwóch wariantów, tj. oddawania bloków w odstępach dwu lub czteroletnich – wysokość nakładów inwestycyjnych (wg. cen 2014 r.) na budowę bloków reaktorów z uwzględnieniem nakładów na budowę chłodni kominowych oraz nabyciem gruntów, lecz bez kosztów podłączenia do sieci transmisyjnej, a także bez wydatków nieprzewidzianych (szacowanych przez firmę Pöyry na kwotę od 1 814 mln euro do 2 520,2 mln euro) wynosiłaby w przypadku budowy:

- dwóch bloków reaktorów BWR (reaktor wodny wrzący) o mocy 2 700 MWe – w granicach 12 506 mln euro (I wariant) lub 12 825 mln euro (II wariant),
- dwóch bloków reaktorów PWR (reaktor wodny ciśnieniowy) o mocy 3 300 MWe – odpowiednio w granicach 16 791 mln euro lub 17 221 mln euro,
- trzech bloków reaktorów PWR o mocy 3 300 MWe – odpowiednio w granicach 15 095 mln euro lub 15 585 mln euro.

W przedstawionych dokumentach nie wskazywano potencjalnych źródeł finansowania projektu budowy EJ.

(dowód: akta kontroli str. 505-506, 3729)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.3. Zadanie dotyczące dostawy technologii dla EJ

Opis stanu
faktycznego

W dniu 21 marca 2016 r. Komisja Przetargowa, powołana przez Zarząd Spółki zatwierdziła wersję polską projektu dokumentacji Zaprośzenia do przetargu na wykonawcę EPC i dostawę technologii jądrowej w formule PZ. W tym dniu projekt ten został zgłoszony jako gotowy do weryfikacji i dalszego zatwierdzenia przez KS, przy czym nie spotkał się on w celu omówienia dokumentacji zaproszenia do PZ.

Zgodnie z Protokołem 12/2016, na posiedzeniu KS zakończonym w dniu 26 października 2016 r., PGE SA przedstawiła wytyczne dla Zarządu Spółki dotyczące m.in. wstrzymania prac nad PZ aż do momentu dokonania finalnych uzgodnień z Rządem w sprawie formuły przeprowadzenia postępowania na wybór technologii EJ i modelu finansowania inwestycji.

Termin realizacji tego zadania uzależniony był od decyzji wspólników PGE EJ 1, jak również od decyzji Rządu RP w zakresie formuły postępowania zakupowego na wybór technologii EJ i głównego wykonawstwa EPC oraz modelu finansowania inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 500-614)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.4. Realizacja innych zadań PPEJ

2.4.1. Uzyskanie opinii z Polskiej Agencji Atomistyki.

Opis stanu
faktycznego

W ramach działań związanych z uzyskaniem ogólnej opinii Prezesa PAA zgodnie z art. 39b *ustawy z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe*⁴² Spółka przeprowadziła w II półroczu 2015 r. konsultacje z PAA⁴³. W ich wyniku uzgodniono, że w pierwszej kolejności zostaną złożone wnioski i przeprowadzone postępowania dotyczące uzyskania ogólnej opinii Prezesa PAA nt. rozwiązań technicznych w celu

⁴² Dz. U. z 2017 r. poz. 576. Dalej: *Prawo atomowe*.

⁴³ Wyjaśnienia z dnia 12 lipca 2017 r., znak EJ 1/2017/1219/DZ/KSA.

dokonania oceny zgodności rozpatrywanych do zastosowania w Polsce technologii EJ z najważniejszymi/kluczowymi polskimi wymaganiami bezpieczeństwa jądowego i ochrony radiologicznej. Następnie zostanie przygotowany wniosek i przeprowadzone postępowanie w sprawie ogólnej opinii Prezesa PAA nt. planowanych rozwiązań organizacyjnych. Uzgodniono również szczegółowy zakres merytoryczny wniosków w sprawie wydania ogólnej opinii nt. rozwiązań technicznych rozpatrywanych technologii EJ (tj. ustalono których konkretnie przepisów *Prawa atomowego* i odpowiednich aktów wykonawczych mają dotyczyć wnioski) oraz sposób i terminarz składania wniosków i ich oceny przez dozór jądrowy.

Wobec ograniczenia zakresu *PPEJ* do wykonania badań środowiskowych i lokalizacyjnych oraz opracowania *Raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko* oraz *Raportu Lokalizacyjnego*, Spółka nie kontynuowała działań związanych z przygotowaniem wniosków w sprawie ogólnej opinii nt. rozwiązań technicznych, takich jak np. pozyskanie od dostawców technologii EJ niezbędnej dokumentacji technicznej i informacji. Nie prowadzono również dalszych konsultacji w celu uzgodnienia zakresu wniosku i terminarza postępowania w sprawie ogólnej opinii nt. rozwiązań organizacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 506-507)

Spółka nie rozpoczęła prac nad wstępnym raportem bezpieczeństwa oraz nie rozpoczęła postępowania administracyjnego dla uzyskania pozwolenia na budowę (w tym zezwolenia dozoru jądowego). Działania te leżały poza zmienionym zakresem *PPEJ*.

(dowód: akta kontroli str.507)

2.4.2. Przyłączenie do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego

W 2010 r. zostało zawarte porozumienie o współpracy pomiędzy PGE SA, PGE Energia Jądrowa SA i PSE Operator SA. Celem porozumienia było m.in. dokonanie analiz i podjęcie działań zmierzających do wskazania optymalnych lokalizacji dla EJ, zdobycie wiedzy pozwalającej na opracowanie wymagań technicznych dla elektrowni z punktu widzenia współpracy z Krajowym System Elektroenergetycznym (KSE) oraz opracowania zasad przyłączenia EJ do sieci elektroenergetycznej.

Na podstawie powyższego porozumienia w 2013 r. zawarte zostało porozumienie pomiędzy PGE EJ SA i PSE Operator. Celem tego porozumienia było wspólne wykonanie wariantowych analiz systemowych do oceny możliwości przyłączenia EJ do KSE i wyprowadzenia mocy z EJ.

Analizy systemowe wykonane zostały przez konsorcjum firm: PSE Innowacje sp. z o.o., Energoprojekt Kraków, Politechnikę Warszawską oraz Politechnikę Lubelską. Wyniki analiz przekazane zostały do PGE EJ 1 w marcu 2014 r.

Przeprowadzone obliczenia wykazały, że jest możliwe przyłączenie EJ o mocy ok. 3000 MW do KSE w węźle Żarnowiec.

Od tego czasu monitorowana była sytuacja rozwoju KSE oraz rozwoju źródeł wytwórczych w północnej części Polski pod kątem konieczności aktualizacji analiz z 2014 r. W trakcie spotkań roboczych z przedstawicielami PSE SA potwierdzono, że do chwili obecnej stan rozwoju KSE nie powoduje konieczności powtórnego przeprowadzenia analiz w analogicznym zakresie.

Do końca 2017 r. planowano wykonanie, w porozumieniu z PSE SA, podstawowych analiz (rozpływy mocy oraz analiza zwarciowa) dotyczącej punktu przyłączenia elektrowni jądowej do KSE, które mają być wykorzystane do wstępnego wytyczenia

korytarzy dla linii przesyłowych niezbędnych do przeprowadzenia badań lokalizacyjnych i środowiskowych oraz przygotowania raportów: OOS i lokalizacyjnego.

(dowód: akta kontroli str. 507-508)

Spółka nie rozpoczęła prac związanych z podpisaniem umów dotyczących wyboru technologii jądrowej i realizacji dostaw, budowy i rozruchu EJ, dostawy paliwa jądrowego oraz umowy O&M (*Operations and Maintenance* – wsparcie eksploatacji i utrzymania EJ). Zgodnie z zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą w dniu 9 listopada 2016 r. *Szczegółowym harmonogramem realizacji inwestycji*, zadania (za wyjątkiem przeprowadzenia wariantowych analiz sieciowych) pozostają poza zakresem realizowanego PPEJ, który ogranicza się do wykonania prac na potrzeby opracowania *Raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko* oraz na potrzeby opracowania *Raportu Lokalizacyjnego*.

(dowód: akta kontroli str. 508)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Zasoby kadrowe Spółki

3.1. Stan zatrudnienia

Opis stanu
faktycznego

Stan zatrudnienia w PGE EJ 1 na koniec każdego roku w okresie 2014-2016 wynosił odpowiednio: 68,10 etatu, 120,50 etatu i 102,35 etatu.

Na dzień 20 lipca 2017 r. w Spółce zatrudnionych było 69 pracowników. Planowany stan zatrudnienia, dostosowany do poziomu zaawansowania projektu budowy EJ oraz planu jego realizacji do 2020 r., zakładał zatrudnienie 74 pracowników. Przy założeniu rozwoju Programu Jądrowego, w tym rozpoczęcia Postępowania Zakupowego na wybór technologii jądrowej Spółka planowała wzrost zatrudnienia: w 2018 r. do ok. 145 osób, w 2019 r. do ok. 180, a w 2021 r. do ok. 200 osób.

(dowód: akta kontroli str. 618)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

3.2. Szkolenia pracowników

Opis stanu
faktycznego

W dniu 18 sierpnia 2015 r. GDOŚ zwrócił się do Spółki z prośbą o zapewnienie wsparcia eksperckiego ze strony Spółki podczas wizyty studyjnej dla swoich pracowników w ramach programu priorytetowego *Wsparcie systemu ocen oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000*. Propozycja uczestnictwa pracowników Spółki w organizowanej przez GDOŚ wizycie studyjnej na Pomorzu była konsekwencją ustaleń ze spotkania w dniu 27 lipca 2015 r. z udziałem ówczesnego Dyrektora Biura Lokalizacji, Infrastruktury i Ochrony Środowiska.

W wizycie studyjnej, która odbyła się w dniach 21-23 października 2015 r., ze strony Spółki udział wzięło 12 osób. Przeprowadzono dwie sesje warsztatów tematycznych poświęcone programowi badań lokalizacyjnych i środowiskowych oraz zagadnieniom technologicznym, oddziaływaniom na środowisko, infrastrukturze towarzyszącej, bezpieczeństwu jądrowemu.

Rezultatem wizyty studyjnej było zorganizowanie przez Spółkę warsztatu z udziałem przedstawicieli GDOŚ i PAA, który odbył się w dniu 22 lutego 2016 r. w Warszawie. Kluczowe zagadnienia poruszone na spotkaniu dotyczyły m.in.: tzw. Obwiedni Warunków Brzegowych, zakresu danych technologicznych dostępnych na

ówczesnym etapie postępowania oraz zakresu analiz i modelowań numerycznych na potrzeby określenia zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia z uwzględnieniem sytuacji awaryjnych. Spotkanie miało na celu doprecyzowanie zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko, co znalazło odzwierciedlenie w zapisach wydanego przez GDOŚ w dniu 25 maja 2016 r. postanowienia o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowiskowo dla planowanego przedsięwzięcia. Ze strony Spółki udział w spotkaniu wzięło 17 osób.

(dowód: akta kontroli str. 619)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Do końca czerwca 2017 r. Spółka nie zwracała się do GDOŚ o przeprowadzenie szkolenia swoich pracowników w zakresie ochrony środowiska w aspekcie wymagań lokalizacyjnych dla inwestycji. Z uwagi na realizację programu rządowego i jego pionierski charakter, przeszkolenie odpowiedniej liczby pracowników Spółki przez specjalistów z GDOŚ byłoby celowe i usprawniłoby proces przygotowania wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz o ustalenie zakresu raportu o oddziaływanie przedsięwzięcia na środowisko.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie

4. Wydatki na realizację poszczególnych zadań

4.1. Wydatki na realizację poszczególnych zadań PPEJ oraz koszty funkcjonowania Spółki w latach 2014-2016.

Opis stanu
faktycznego

Oszacowane przez Spółkę nakłady finansowe (generujące wydatki) planowane w latach 2014-2016, w podziale na poszczególne zadania PPEJ przedstawiały się następująco⁴⁴:

- 1) Zakończenie badań lokalizacyjnych i środowiskowych – planowano 149 560,2 tys. zł, zrealizowano 48 032,0 tys. zł (32,1%);
- 2) Przeprowadzenie Oceny oddziaływania na środowisko – planowano 1 960,0 tys. zł, nie zrealizowano;
- 3) Wybór najlepszej lokalizacji – nie planowano i nie zrealizowano;
- 4) Nabycie praw do gruntu, uzyskanie od właściwego wojewody decyzji o ustaleniu lokalizacji – planowano 2 113,3 tys. zł, zrealizowano 2 184,7 tys. zł (103,4%);
- 5) Badania terenu na potrzeby projektowania, przygotowanie zaplecza (rozpoczęcie działań) – planowano 39 068,7 tys. zł, zrealizowano 10 729,9 tys. zł (27,5%);
- 6) Wybór technologii jądrowej – planowano 46 917,9 tys. zł, zrealizowano 7 157,0 tys. zł (15,3%);
- 7) Uzyskanie ogólnej opinii Prezesa PAA zgodnie z art. 39b ustawy *Prawo atomowe* – planowano 1 045,0 tys. zł, zrealizowano 1,2 tys. zł (0,1%);
- 8) Opracowanie wstępnego raportu bezpieczeństwa – planowano 16 221,6 tys. zł, zrealizowano 7 870,1 tys. zł (48,5%);
- 9) Rozpoczęcie postępowania administracyjnego dla uzyskania pozwolenia na budowę, w tym zezwolenia dozoru jądrowego – planowano 5 364,4 tys. zł, zrealizowano 1 261,5 tys. zł (23,5%);

⁴⁴ Wyjaśnienia z dnia 20 lipca 2017 r. znak EJ 1/2017/1282A/ZZ/RB.

- 10) Przeprowadzenie wariantowych analiz sieciowych oraz współpraca z PSE – planowano 1 673,0 tys. zł, zrealizowano 562,2 tys. zł (33,6%);
- 11) Podpisanie głównych kontraktów – nie planowano i nie zrealizowano;
- 12) Dalszy rozwój kompetencji oraz zasobów kadrowych niezbędnych dla inwestora i przyszłego operatora EJ – planowano 12 500,1 tys. zł, zrealizowano 3 537,7 tys. zł (28,3%);
- 13) Prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i konsultacyjnych (głównie w miejscach potencjalnych lokalizacji elektrowni jądrowej) – planowano 20 861,9 tys. zł, zrealizowano 10 096,0 tys. zł (48,4%);
- 14) Pozostałe, ujęte w planie Spółki, nieprzypisane do zadań PPEJ – planowane 232 658,3 tys. zł, zrealizowane 93 648,3 tys. zł (40,3%).

W latach 2014-2016 Spółka planowała łącznie nakłady w wysokości 529 944,6 tys. zł, wydatkowała łącznie 185 080,7 tys. zł tj. 34,9% planowanych. Z kwoty łącznych wydatków na realizację zadań PPEJ wydano 91 432,4 tys. zł, zaś na koszty funkcjonowania Spółki 93 648,3 tys. zł. W okresie ośmiu miesięcy 2017 r. wydatki PGE EJ1 wyniosły łącznie 29 421,3 tys. zł, z tego na realizację zadań PPEJ wydano 16 392,2 tys. zł, zaś pozostała kwota w wysokości 13 029,1 tys. zł stanowiły koszty działalności Spółki.

Według danych PGE EJ1 przed wejściem w życie PPEJ, tj. w latach 2010-2013 koszty funkcjonowania Spółki (bez amortyzacji) wyniosły 69 944,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 623, 3263-3267, 3720)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.2. Sytuacja finansowa Spółki

Rada Nadzorcza PGE EJ 1 rozpatrzyła, na posiedzeniu w dniu 20 lipca 2017 r., wniosek Zarządu w sprawie wydania opinii dotyczącej wniosku Zarządu do Zgromadzenia Wspólników⁴⁵ o podjęcie uchwał w sprawie: podwyższenia kapitału zakładowego Spółki, zmiany Umowy Spółki oraz przyjęcia tekstu jednolitego Umowy Spółki. W ocenie członków Rady Nadzorczej, projekt wniosku do ZW nie zawierał wystarczających informacji potrzebnych wspólnikom do podjęcia decyzji i powinien zostać uzupełniony m.in. o:

- planowane wydatki (nakłady inwestycyjne i pozycje kosztowe) zawarte w Planie Finansowym Spółki na rok 2017, które zostały zaplanowane do sfinansowania z wnioskowanej kwoty podwyższenia kapitału ok. 72 mln zł w poszczególnych miesiącach okresu wrzesień – listopad 2017 r., wraz z ich opisem;
- prezentację wydatków Spółki w miesiącach grudzień 2017 r. – luty 2018 r., wraz z ich opisem, planowanych do sfinansowania z drugiego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w listopadzie 2017 r. w wysokości ok. 60 mln zł, które skutkuje prognozowanym w Planie Finansowym Spółki na rok 2017 stanem środków pieniężnych na koniec grudnia br. w wysokości ok. 41,9 mln zł;
- informację o źródłach geologicznych danych archiwalnych, z uwzględnieniem wysokości opłat za pozyskanie danych, sposobu ich wyliczenia i terminów płatności.

Zarząd zwołał Nadzwyczajne ZW na dzień 20 września 2017 r., a także wystąpił do ZW w dniu 4 września 2017 r. z wnioskiem o podjęcie uchwał w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę 40 999 980,00 zł, tj. z kwoty

⁴⁵ Dalej: ZW.

310 858 470,00 zł do kwoty 351 858 450,00 zł, a także o zmianę Umowy Spółki oraz przyjęcie tekstu jednolitego Umowy Spółki. Działania powyższe zostały podjęte przed uzyskaniem stosownej opinii Rady Nadzorczej, co tłumaczono istnieniem realnego ryzyka braku możliwości realizacji przez Spółkę wymagalnych zobowiązań, co – w przypadku braku dokapitalizowania Spółki do końca września 2017 r. – stanowiło przesłankę do wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości Spółki.

Rada Nadzorcza PGE EJ 1, na posiedzeniu w dniu 13 września 2017 r., rozpatrzyła wniosek Zarządu Spółki do ZW o podjęcie proponowanych uchwał i zarekomendowała ZW podjęcie uchwały w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Spółki o kwotę 29 399 910,00 zł, wynikającą z pomniejszenia kwoty objętej wnioskiem Zarządu Spółki o kwotę 11 600 000,00 zł stanowiącą szacunkową wartość planowanych do nabycia w okresie od października do grudnia 2017 r. geologicznych danych archiwalnych Skarbu Państwa i podmiotów komercyjnych⁴⁶.

(dowód: akta kontroli str. 3726-3781)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Brak dokapitalizowania Spółki na cele pozyskania geologicznych danych archiwalnych, z których przetworzona informacja jest niezbędna do opracowania raportu środowiskowego i raportu lokalizacyjnego może wpłynąć na dalsze opóźnienia wykonania tych raportów.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

5. Działania informacyjne, edukacyjne i konsultacyjne

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011-2015 Spółka realizowała, w ramach umowy ramowej z TNS Polska, badania opinii publicznej (średnio dwa razy w roku), które miały na celu obserwację trendów i służyły jako podstawa do opracowania działań komunikacyjnych, informacyjnych i edukacyjnych PGE EJ 1. Wśród cyklicznych badań prowadzone były badania:

- ilościowe ogólnopolskie – OMNIBUS na próbie 1 000 Polaków,
- ilościowe w gminach lokalizacyjnych – łącznie 2 500 wywiadów,
- jakościowe w gminach lokalizacyjnych: grupy focusowe oraz wywiady pogłębione z lokalnymi liderami opinii publicznej.

Po zakończeniu każdej fali badań Spółka otrzymywała raport podsumowujący badania ogólnopolskie ilościowe oraz raporty podsumowujące badania lokalne ilościowe i jakościowe. Raporty zawierały wyniki danej fali badań i porównywały je z poprzednimi falami. Wykonawca przygotowywał również skróconą wersję raportu w formie zagregowanych wyników badań oraz prezentację z najważniejszymi wynikami.

Z ostatniego badania opinii publicznej zrealizowanego przez TNS Polska w okresie kwiecień/maj 2015 r. sformułowano m.in. następujące wnioski:

- poparcie dla budowy pierwszej polskiej elektrowni jądrowej, także w bezpośrednim sąsiedztwie, wśród mieszkańców gmin lokalizacyjnych Choczewo, Gniewino i Krokowa podlegało cyklicznym wahaniom, ale niezmiennie utrzymywało się na wysokim poziomie xxx,
- mieszkańcy dostrzegli potencjał inwestycji, która może przynieść wymierne korzyści, takie jak tańsza elektryczność, nowe miejsca pracy oraz inwestycje

⁴⁶ Uchwała nr 26/2017 Rady Nadzorczej z dnia 13 września 2017 r.

gminne, jednocześnie zaś mieli świadomość, że korzyści te mogą rozkładać się w czasie i być zauważone przez dzieci czy wnuki,

- wyniki badań potwierdziły również niezmienną obaw respondentów związanych z budową EJ, które dotyczą przede wszystkim ryzyka awarii,
- w 2015 r. poziom poparcia dla inwestycji oscylował na poziomie ok. 70%,
- badanie to wykazało również potrzebą prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych na obszarach potencjalnych lokalizacji i okolic.

W styczniu 2014 r. PGE EJ 1 zawarła z gminą Choczewo, gminą Krokowa, gminą Gniewino⁴⁷ oraz Samorządem Województwa Pomorskiego *Porozumienie o Współpracy i Rozwoju*. Na podstawie tego Porozumienia, Spółka podpisała w 2015 r. z *gminami lokalizacyjnymi* umowy na realizację działań edukacyjno-informacyjnych.

W listopadzie 2015 r. Spółka zainaugurowała Program Wsparcia Rozwoju Gmin Lokalizacyjnych, którego celem było umacnianie partnerskich relacji Spółki ze społecznością lokalną oraz władzami trzech *gmin lokalizacyjnych* poprzez wspieranie inicjatyw istotnych dla mieszkańców i rozwoju regionu. Druga edycja tego Programu została zrealizowana w 2016 r., zaś w marcu 2017 r. uruchomiona została natomiast kolejna jego edycja. Ideą Programu było wsparcie rozwoju gmin lokalizacyjnych, upowszechnianie wiedzy na temat energetyki jądrowej, budowanie akceptacji społecznej dla tego źródła energii oraz wsparcie efektywności procesu inwestycyjnego, w szczególności poprzez zaangażowanie Spółki w wybrane projekty z zakresu infrastruktury.

Ostatnie badania opinii publicznej zostały zatem przeprowadzone przed uruchomieniem powyższego Programu, jako najważniejszego obecnie narzędzia służącego zarządzaniu współpracą z interesariuszami i komunikacyjnemu PGE EJ 1.

Spółka nie przeprowadziła badania efektywności i skuteczności działań sponsoringowych i komunikacyjnych realizowanych w ramach omawianego Programu.

(dowód: akta kontroli str. 620-622)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁸, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od

⁴⁷ Dalej: gminy lokalizacyjne.

⁴⁸ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, dalej: *ustawa o NIK*.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli.

Zgodnie z art. 62 *ustawy o NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 06 grudnia 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa i Prywatyzacji

Dyrektor
Sławomir Grzelak
z up. (-)Dariusz Szalkowski
Wicedyrektor

.....
podpis